

illúzió

Képzeld el
egy világot, mely szép
és igaz és
tökéletes,

Aztán pedig lásd be ezt:

a Létező
ezt sokkal jobban
elképzelte már,
mint te
most.

A legtöbb ezoterikus tanítás azt mondja, a minket körülvevő anyagi világ csupán illúzió. Mások azt mondják: „hiszem, ha látom”;

Egy taoista tanítás szerint „az illúziók nem valótlanok. Sőt, inkább a valóság aktív részét jelentik. Ez az aktivitás, tevékenység formákat hoz létre. A formák gazdagságából, sokszínűségéből származnak az illúziók. De minden variációjuk, változatosságuk ellenére ezek a változások csak az elmében léteznek.” Az igazi illúzió az elkülönültség, a különbözőség, a minket körülvevő világtól való különálló lét érzése.

A külvilág észlelése, megtapasztalása érzékszerveinkkel, elménkkel és emlékezetünkkel történik. A látott, hallott vagy más formában érzékelt dolgok értelmezése nagymértékben függ tapasztalatainktól, emlékeinktől. Megfigyeléseink és tapasztalataink alapján életünket törvényszerűségekre, meg nem kérdőjelezett axiómákra építjük, és ezek a sablonok irányítják további lépéseinket.

Nem célokom egy mély, bölcselkedő eszmefuttatás a világ és az emberi lét titkairól. Az elkövetkezőkben inkább néhány apró ínycséggel szeretném megmutatni mennyire bízhatunk meg érzékszerveinkben, elménkben. Mivel életünk során a külvilágból érkező információk nagytöbbsége (75-80%-a) vizuális eredetű, elsősorban az ilyen típusú illúziókról fogok példákat mutatni.

Meg kell jegyezni viszont, hogy nem szeretnék bárkit is az érzékelések útján szerzett információk azonnali elvetésére biztatni, sem pedig ezeknek az érzékeléseknek fontosságát és szükségességét kétségbevonni. Inkább mondanám azt, hogy ezentúl némi önkritikával szemléljük életünket, próbáljuk meg felmérni azt, hogy megalapozottak-e azok az „axiómák”, amelyekre személyes életünket és tapasztalatainkat építjük, valamint helyesek-e azok a következtetések, döntések, ítéletek, amelyeket általuk hozunk. Vajon korábbi tapasztalataink sablonja valós és az általa hozott ítéleteink helyesek? Vagy csak helyességük illúziója kápráztat el minket?

Nos, kezdjük néhány klasszikussal:

Valóban görbék az alábbi négyzet oldalai oldalai? Nézd meg figyelmesen...

És mennyire párhuzamosak ezek a vonalak?

Ne maradjon ki a talán egyik legismertebb klasszikus sem:
Melyik asztal a hosszabb és melyik a szélesebb?

A szemünk által adott minden információ ellenére az előbb látott vonalak párhuzamosak, illetve az asztallapok hossza és szélessége méretre egyforma.

Az érdekes viszont az, hogy (az utolsó példánál maradva) az egyik asztal akkor is hosszabbnak és ugyanakkor keskenyebbnek fog látszani mint a másik, ha tudjuk, hogy valójában nem az.

És hogy még szebb legyen a dolog, íme egy ezeknél is megdöbbentőbb példa:
Az „A” és „B” betűkkel megjelölt négyzetek színe azonos...

Hihetetlen és mégis igaz. Az „A” és „B” négyzetek színe azonos! (De nem kell elszomorodni, senki sem hiszi el elsőre. Én is két képszerkesztő programban is összehasonlítottam a színeket, amíg nagy nehezen elfogadtam, hogy szemeim „Kész átverést” játszanak velem). És bár a számítógép igazolja a színek azonosságát, továbbra is „hihetetlen” marad számunkra.

De a szemünk nem csak a színekben, vagy a vonalak hosszúságában, párhuzamosságában csal meg minket. Képes életet teremteni ott, ahol nincs, mozgásba hozni azt, ami nem mozog. Íme:

(koncentráljunk a kép középpontjára és mozgassuk előre-hátra a fejünket)

... itt sem forognak valójában a kerekék...

... és persze a következő kép csak a szemünk számára hullámzik:

A térbeli világhoz szokott látásunk igyekszik a síkon ábrázoltakat is térben látni. Első pillantásra nem tűnik fel semmi, de ha elemezni kezdjük a képet, ellentmondásokba ütközünk:

A következő példák megértéséhez és térbeli látásod javításáért itt egy új feladat:
Az ujjaddal kövesd a csigavonalat, míg a középpontba nem érsz:

Nos, ha meguntad a körözgetést, mehetünk tovább.

Már említettem, hogy a tapasztalásban racionális elménk is szerepet játszik. De ez az elme képtelen egyszerre egymásnak ellentétes dolgokat felfogni. Íme néhány példa:

Hal vagy pelikán? Szaxofonozó férfi vagy fiatal lány? Kehely vagy arcok?

Tapasztalataink sokszor más irányban is meghatározzák azt amit látunk:
Nézd meg figyelmesen a palackot. A rajta levő rajz mit ábrázol?

Bármennyire hihetetlen, a kisgyerekek (megfelelő tapasztalat hiányában) csak 9 delfint látnak az ölelkező pár helyén…

Ha nem sikerült összeszámolnod a delfineket, akkor sincs semmi baj. Talán könnyebben fog menni a fekete pontok megszámlálása a következő képen:

A külvilág tapasztalása tehát nem passzív szemlélődés, hanem valamiféle aktív cselekvés. Rózsaszín szemüvegben, minden rózsaszín, de a tudatra ugyan így igaz ez. Ha ezt a gondolatot filozófiai szintre emeljük, akkor világossá válik, hogy a világ objektív megtapasztalása lehetetlen.

De térjünk csak vissza az elménkhez. A Cambridge-i egyetemen készült egyik tanulmány airtlása sznreit a szvkaaon bleül nincs jlneestögée annak mkénit rdeeözndenk el a btűek: eygeüdl az a fntoos, hgoy az eslő és az uolstó betű a hlyéen lygeen; ha a tböbrie a lgnoeayabb özeássivszazsg a jleezmlő, a szöveg aokkr is tleejs mrtébéekn ovasalthó mraad. A jnleeésg mgáayzrataa az, hgoy az erbemi agy nem eyedgi btűeket, hneam tleejs szakvat ovals. Íme a bizonytéik.

De nem csak erre képes az elménk. Egy másik kedvencem a következő feladat:
Nézd mereven a kép közepén található 4 kis pontot 30-40 másodpercen keresztül, majd fordulj egy fehér fal vagy a nappali égbolt felé, pislogj néhányat, és figyeld mi jelenik meg szemeid előtt.

És utoljára hagytam azt a képet, amelynek belső tartalma segít sokaknak egy pozitív lelkiállapotba kerülni. Nézd figyelmesen fél percig!